

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

The Strategies at Date Palm Sustainable Development in Thailand

กฤษดา จักรเสน / Kritsada Jukkrasen

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร / Faculty of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail: jugkrasen@yahoo.com

ประวัติบทความ

ได้รับบทความ 29 กรกฎาคม 2562 แก้ไข 1 กันยายน 2562 ตีพิมพ์ 30 กันยายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทสภาพการณ์ของอินทผลัมในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2) สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมและ 3) ตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัม กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ได้แก่ นักวิชาการทางด้านเกษตร ตัวแทนผู้ปลูกอินทผลัม ตัวแทนหอการค้าจังหวัด ตัวแทนภาคอุตสาหกรรม ตัวแทนกระทรวงมหาดไทย ตัวแทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และตัวแทนพาณิชย์จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ต้นอินทผลัมมีการนำเข้าจากต่างประเทศในปี พ.ศ.2555 คือ ชนิดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 2. ผลการสร้างยุทธศาสตร์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis จุดอ่อน ได้แก่ 1) ประชาชนขาดความรู้และความเชี่ยวชาญ 2) ไม่มีอำนาจในการต่อรองด้านราคา จำหน่าย และผลผลิตกับต่างประเทศ จุดแข็ง ได้แก่ 1) มีต้นกล้าจำหน่าย 2) การรวมกลุ่มผู้ปลูกและให้ผลผลิตสูง โอกาส ได้แก่ 1) การรวมกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน 2) การพัฒนาและการวิจัยครบวงจร 3) การแข่งขันกับต่างประเทศ อุปสรรค ได้แก่ 1) ไม่มีนโยบายภาครัฐมารองรับ 2) ด้านราคาผลผลิตยังไม่แน่นอน 3) มาตรฐานผลผลิตและการบริหารจัดการ และผลการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัม มี 6 ยุทธศาสตร์ 85 กลยุทธ์ 3. ผลการตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมที่พัฒนาขึ้น โดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, อินทผลัม, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

The purpose of this research was 1) to study the contextual situation of date palms in Thailand from the past to present time, 2) to create developmental strategies for date palms and 3) to investigate developmental strategies for date palms. The populations were 40 subjects from agricultural officers, date palm grower, provincial chamber, industrial sector, Ministry of Interior, Ministry of Tourism and Sports, and Office of Commercial Affair. Research instruments were semi-structured interview and Likert scale questionnaire. The statistics used in analyzing data were mean, standard deviation, and content analysis. Results of the study revealed the following: 1) Date palm was imported in 2012. It was tissue-type date palm. 2) The results of creating strategies for date palms were revealed by SWOT Analysis. Weaknesses 1) people are lacked of growing knowledge and expertise, 2) no bargaining power of prices, and no production deal with foreign countries. Strengths were 1) date palm young plant distribution, 2) grower association, 3) product competition

in foreign markets. Threats showed that 1) no policy from government sector, 2) uncertain product prices, 3) date palm production standard and unclear management. The results of developmental strategies for date palm creation were 6 strategies and 85 tactics. 3) The results of investigating developmental strategies for date palms were revealed overall in the highest levels in all aspects.

Keywords: Strategies, Date Palm, Sustainable Development

บทนำ

ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) เป็นต้นมา วิถีชีวิตของเกษตรกรไทยเริ่มเปลี่ยนไป ประกอบกับการเกิดสถานการณ์ที่เข้าสู่ยุคการปฏิวัติเขียว (Green Revolution) มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพิ่มขึ้น เปลี่ยนการทำเกษตรแบบพอยังชีพมาเป็นการทำเกษตรแบบใช้สารเคมีและอาศัยปัจจัยการผลิตที่ต้องซื้อหาจากภายนอกชุมชนและต่างประเทศมากขึ้น ทั้งปุ๋ย พันธุ์พืชและสารเคมีต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่เครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยในการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวระดับไรนา การทำเกษตรเชิงพาณิชย์ได้ส่งผลให้เกิดการขยายเนื้อที่การเพาะปลูกมีการลงทุน ทำการเกษตรในพื้นที่ ขนาดการผลิตเพื่อตอบสนองอุปสงค์ ของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศเรียกได้ว่าเป็นการผลิตเกษตรกระแสหลัก (Mainstream Agriculture) นั้นเอง (อานัฐ ตันโช, 2550: 1) ภายหลังจากที่ได้รับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาประมาณ 35 ปี

(พ.ศ.2504-2539) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปผลการพัฒนาประเทศไทยในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ที่ผ่านมามีเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกของประเทศ มาใช้สนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต เริ่มจากการกระจายการผลิตภาคเกษตรสู่พืชหลักมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าและนำไปสู่การผลิตเพื่อส่งออกผลให้ทรัพยากรธรรมชาติค่อยๆ หดลงไปแล้วยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยีทุนและตลาดจากต่างประเทศด้วย ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 สังคมไทยได้อัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคมจนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทย สามารถยืนหยัด

อยู่ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทย เห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนในทศวรรษที่ผ่านมาได้ มีการแข่งขันระหว่าง 2 แนวคิด คือ แนวคิดการพัฒนาแบบทุนนิยมกับแนวคิดการพัฒนาแบบแนวทางเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1)

ดังนั้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นต้นทางของวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปการที่โลกกำลังพัฒนาทำให้ประชากรเพิ่มมากขึ้น วิถีชีวิตของมนุษย์จึงเริ่มเปลี่ยนไป เกษตรกรรมแบบเดิม ๆ ที่ทำแบบแค่พอมีพอกินก็เริ่มขยายออกไปสู่การทำเพื่อการพาณิชย์ การทำเกษตรกรรมแบบพืชเดี่ยว (Monoculture) จึงเริ่มถือกำเนิดขึ้นเป็นการเกษตรกรรมพืชเดี่ยว ซึ่งเป็นการทำเกษตรกรรมโดยการปลูกพืชชนิดเดียวในบริเวณพื้นที่กว้าง นอกจากการปลูกพืชต่าง ๆ แล้วในแง่ของป่าก็จะเป็นการปลูกป่าแบบที่เป็นต้นไม้ชนิดเดียวกันทั้งป่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ทั้งขายในประเทศและส่งออกนอกประเทศ ซึ่งจะเลือกปลูกพืชพันธุ์ที่ใช้พื้นที่ไม่มากแต่ให้ผลผลิตสูง ซึ่งข้อดีของการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ว่านี้ คือ สามารถเลือกการดูแลและกำจัดศัตรูพืชได้อย่างง่ายดาย เพราะเรารู้ว่าเราปลูกอะไรและมีอะไรบ้างที่เป็นศัตรูพืช โดยสามารถทำให้เป็นมาตรฐานที่รับรู้และเข้าใจร่วมกันได้ในวงกว้าง และยังสามารถจัดพืชผลที่จะปลูกให้เหมาะแก่สภาพพื้นที่ได้อีกด้วย แต่เมื่อมีข้อดีก็ต้องมีข้อเสียไปด้วยควบคู่กัน การทำเกษตรเชิงเดี่ยวต้องอาศัยปัจจัยการสร้างผลผลิตจากภายนอกมากมาย เช่น วัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการเพาะปลูกจึงไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ โดยราคาจะขึ้นอยู่กับกลไกทางตลาด และ

การแข่งขันกันระหว่างผู้ผลิตด้วยกันเอง การพัฒนาผลผลิตทั้งการใช้ปุ๋ย การใช้ยาฆ่าแมลงจึงตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้ เมื่อผลผลิตเหล่านี้ออกไปสู่ผู้บริโภคจึงอาจเหลือสารตกค้าง และไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคด้วย นอกจากการแข่งขันด้านผลผลิตแล้ว การทำเกษตรกรรมเชิงเดี่ยวยังส่งผลต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรอีกด้วย คือเมื่อหมดฤดูเพาะปลูก เกษตรกรก็จะไม่สามารถเพาะปลูกพืชใดๆ ได้ต่อไปอีก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ได้ใช้ในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ไปจนหมดแล้ว เมื่อหมดฤดูจึงมีการอพยพเข้าในเมืองใหญ่เป็นจำนวนมาก กลายเป็นที่มาของปัญหาต่อเนื่องหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะในด้านสังคมและความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปสอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตร มีจ้อยและพิชัย สุรพร ไพบูลย์ (2551: 25) ได้ชี้ให้เห็นว่า การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงเป็นเวลานานจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรม เกิดภัยแล้ง หนาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โรคแมลงระบาดมากขึ้น เส้นทางน้ำต้นเขินและแหล่งน้ำใช้ที่ส่งผลต่อสภาพสังคมของชุมชนในพื้นที่ ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มแต่หนี้สินยังคงเดิมเพิ่มและยังพึ่งพาคนอื่นมากขึ้น สอดคล้องกับทัศนะของ Jitsanguan & Sootsukon (2003: 112) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวหรือเกษตรเคมีได้ทำลายสภาพแวดล้อมทางการเกษตร โดยเฉพาะความอุดมสมบูรณ์ของดินซึ่งทำให้ผลผลิตในช่วงต่อมาลดลงเป็นลำดับ และต้องเพิ่มปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตมากขึ้น เพื่อรักษาปริมาณผลผลิตให้ได้มากกว่าเดิม อันเป็นผลให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรต้องประสบปัญหาภาระหนี้สิน และปัญหาสารเคมีตกค้างจากสารเคมีที่ใช้เป็นปัจจัยการผลิต ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการอินทรีย์แห่งชาติ, 2551: 37)

ดังนั้นทำให้เกษตรกรใช้วิธีปลูกพืชแบบผสมผสานโดยการแบ่งพื้นที่ปลูกพืชหลายๆ อย่างผสมกันก็จะมีผลผลิตตลอดปี ผลผลิตหลายอย่างราคาต่ำบ้าง สูงบ้าง ถัวเฉลี่ยกัน ยังสามารถประกันรายได้ไม่ถึงกับขาดทุนเป็นหนี้เป็นสินจนสูญเสียชีวิต และเกษตรกรควรช่วยเหลือตนเองโดยปรับรูปแบบการผลิต เลิกปลูกพืชเชิงเดี่ยว เพราะเกษตรกรจำนวนมากได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการพัฒนาแต่พัฒนา แบบที่ไม่ทั่วถึง ด้วยวิธีการผลิตแบบใหม่ที่พึ่งพาเคมีภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลผลิตจำนวนมาก เกษตรกรจำเป็นต้องอยู่ในภาวะจำเป็นต้องเลือกว่าจะเข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นหรือจะยังคงดำรงวิถีการผลิตแบบดั้งเดิม ซึ่งมีที่ทว่าไม่สามารถทนทานต่อกระแสทุนนิยมได้นานนัก จากสภาพปัญหาการเกษตรที่เกิดขึ้น ทำให้แนวคิดที่มุ่งแสวงหาทางออกให้แก่สังคม ในด้านการเกษตรได้มีทางเลือกใหม่เกิดขึ้น ด้วยการทำการเกษตรแบบใหม่ที่ยังคงพึ่งสารเคมีของระบบการเกษตรในประเทศไทย แต่แนวโน้มของการทำการเกษตรกรรมเช่นนี้กำลังลดบทบาทลง และในปัจจุบันเกษตรกรมีทางเลือกได้กลายเป็นกระแสที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากความล้มเหลวของระบบเกษตรกรรมแบบใหม่และได้ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายหลายประการ ขณะเดียวกันเกษตรกรรมทางเลือกก็เป็นที่สนใจของหน่วยงานของรัฐและเอกชนหลายองค์กร (อานัฐ ตันโซ, 2550: 70)

เกษตรกรทางเลือกดังกล่าวคือการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ โดยเป็นการปลูกแบบผสมผสาน โดยการปลูกอินทผลัม ซึ่งเป็นพืชในตระกูลปาล์มชนิดหนึ่ง มีถิ่นกำเนิดในแถบตะวันออกกลาง สามารถเจริญเติบโตได้ดีในเขตที่มีอากาศร้อนและแห้งแล้ง ลำต้นมีความสูงประมาณ 30 เมตร ขนาดของลำต้น 30-50 เซนติเมตร ลักษณะของใบเป็นแบบขนนกยาวแหลมติดอยู่บนต้นประมาณ 40-60 ก้าน แต่ละใบมีทางยาวประมาณ 3-4 เมตร ใบย่อยจะพุ่งออกเป็นแบบหลากหลายทิศทาง และดอกจะออกเป็นช่อ ออกดอกบริเวณโคนกาบใบ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด และการแยกหน่อจากต้นใหญ่ตัวเมีย ลูกอินทผลัม มีลักษณะเป็นผลทรงกลมรี ออกเป็นช่อ มีความยาวประมาณ 2-4 เซนติเมตร มีรสหวานน้ำ สามารถรับประทานได้ทั้งผลดิบและผลสุก โดยผลอินทผลัมสดจะมีสีเหลืองไปจนถึงสีส้ม และเมื่อแก่จัดผลจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้มขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ สรรพคุณของอินทผลัม ช่วยป้องกันโรคกระดูกพรุน ช่วยป้องกันโรคตาบอดแสง หรือภาวะมองเห็นไม่ชัดในเวลากลางวัน ช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหลอดเลือดในสมอง ช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือด และความดันโลหิตสูง บำรุงตับอ่อน ช่วยควบคุมระบบประสาท กระตุ้นการย่อยและดูดซึมสารอาหาร ป้องกันอาการท้องผูก ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ ช่วยฆ่าเชื้อโรค พยาธิและสารพิษที่ตกค้างอยู่ในลำไส้และระบบทางเดินอาหาร ดังนั้นอินทผลัมได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ที่เข้ามามีบทบาทกับเกษตรกรในประเทศไทย โดย

เป็นพืชที่มีคุณลักษณะเด่นที่สามารถทนแล้งได้ดี ให้ผลผลิตสูง มีราคาที่ยังน่าสนใจยิ่งในปัจจุบันและอนาคต (ชมรมศูนย์ส่งเสริมการปลูกอินทผลัมไทย, 2562)

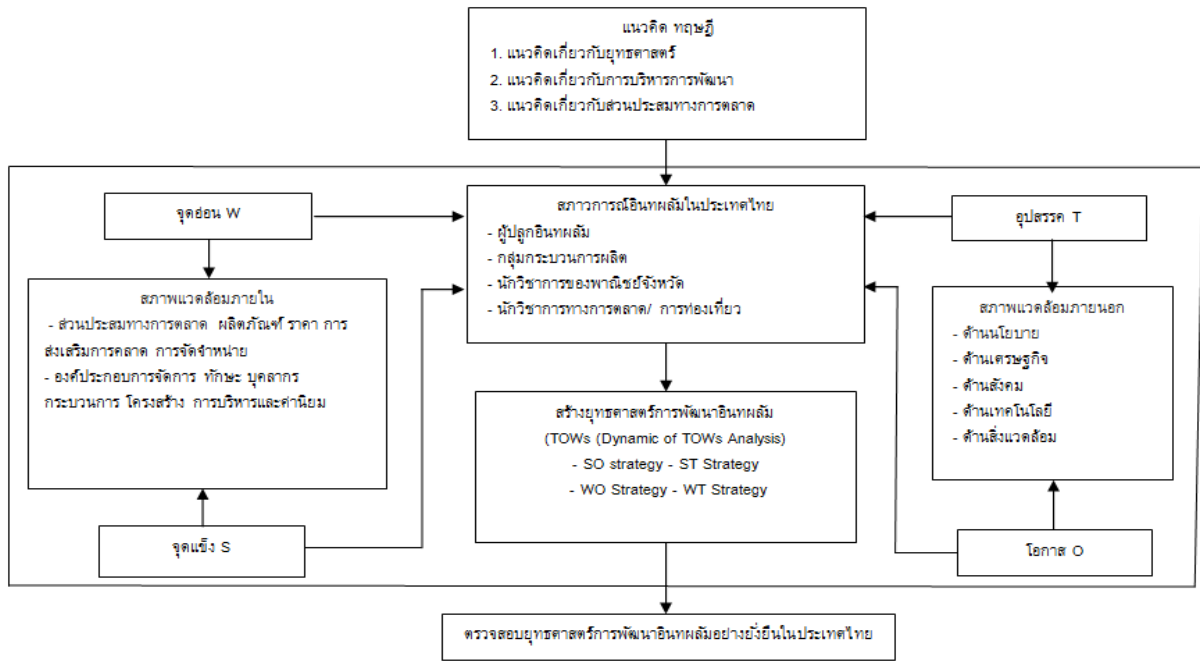
ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาดินอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก ความเข้าใจและความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ธุรกิจภาคเกษตรให้มีคุณภาพและกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้นำข้อค้นพบไปใช้ในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการปลูกอินทผลัมในประเทศไทยให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและเพิ่มอำนาจในการแข่งขันทางด้านเกษตรในตลาดโลกให้ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพการณ์ของอินทผลัมในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาดินอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย
3. เพื่อตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาดินอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาดินอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของยุทธศาสตร์และการบริหารการพัฒนา จากนักวิชาการหลายท่าน เช่น พงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2551) นกตล พูลสวัสดิ์ (2551) ปัทมรส มาลากุล ณ อยุธยา (2551) สุพานี สฤษฏีวานิช (2553) จิราวรรณ บุญศรีวงษ์ (2560) Peterson (1980) Certo & Peter (1991) Massen & Van (1992) Dess & Miller (1993) David (1997) Kotler & Murphy (1997) Pearce & Robinson (2000) Wheelen & Hunger (2002) Thompson & Strickland (2003) สามารถสรุปองค์ประกอบของกลยุทธ์ได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) 2) การวางแผน/ การกำหนดยุทธศาสตร์ 3) การดำเนินงาน/ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และ 4) การควบคุม/ การประเมินและส่วนประสมทางการตลาด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยหลายท่าน ได้แก่ สุพรรณิ อินทร์แก้ว (2550) ฉัตยาพร เสมอใจ (2551) Kotler, (2000) สามารถสรุปองค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) การส่งเสริมการตลาด และ 4) การจัดจำหน่าย ดังภาพประกอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทสภาพการณ์ของอินทผลัมในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยภาคเชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ได้แก่) ผู้ปลูกอินทผลัมที่มีสัญชาติไทย จำนวน 5 คน 2) กลุ่มกระบวนการผลิต จำนวน 5 คน 3) นักวิชาการของพาณิชย์จังหวัด จำนวน 5 คน และ 4) นักวิชาการทางการตลาดหรือการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน เลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องและความเที่ยงตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดค่า IOC พิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อคำถาม มีค่าเท่ากับ 0.80-1.00 ทุกข้อถือว่าใช้ได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงหมวดหมู่เพื่อให้สอดคล้องกับข้อคำถามจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างยุทธศาสตร์โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยใช้เทคนิคการ SWOT Analysis กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ได้แก่ 1) หอการค้าจังหวัด จำนวน 5 คน 2) พาณิชย์จังหวัด จำนวน 5 คน 3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 5 คน และ 4) ตัวแทนผู้ปลูกอินทผลัมในประเทศไทย จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องและความเที่ยงตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดค่า IOC พิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อคำถาม มีค่าเท่ากับ 0.80-1.00 ทุกข้อถือว่าใช้ได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงหมวดหมู่เพื่อให้สอดคล้องกับข้อคำถามจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยการแจกแบบประเมินความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ จำนวน 20 คน ได้แก่ นักวิชาการทางด้านเกษตร จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้ปลูกอินทผลัม จำนวน 3 คน ตัวแทนหอการค้าจังหวัด จำนวน 3 คน ตัวแทนภาคอุตสาหกรรม จำนวน 3 คน ตัวแทนกระทรวงมหาดไทย จำนวน 3 ตัวแทน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 2 คน และตัวแทนพาณิชย์จังหวัด จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีเลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความคิดเห็น ลักษณะของแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2555: 101) การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องและความเที่ยงตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดค่า IOC พิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อคำถาม มีค่าเท่ากับ 0.80-1.00 ทุกข้อ ถือว่าใช้ได้ (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2542: 10) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์และแจกด้วยตนเอง จำนวน 20 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทสภาพการณ์ของอินทผลัมในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า อินทผลัมเป็นผลไม้ที่เก่าแก่ที่สุดที่ได้มีการเพาะปลูกกันมาในแอฟริกาเหนือและตะวันออกเฉียงเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 5,000 ปี อินทผลัมเป็นไม้ผลที่กำลังได้รับความนิยมในประเทศไทย ผลสุกมีรสชาติหวาน มีทั้งแบบผลสด ผลกึ่งแห้งและผลแห้ง อินทผลัมสามารถขยายพันธุ์ได้ด้วยการเพาะเมล็ดและเนื้อเยื่อ นำเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ ปี พ.ศ.2555 โดยมีทั้งหมด 9 Lab ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ยูเค ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ซาอุดีอาระเบีย อิสราเอล ยูเออี และอียิปต์ มีการปลูกอินทผลัม 2 ชนิด คือ กลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมชนิดเมล็ดและกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมชนิดเนื้อเยื่อ ทั้งนี้เนื่องจากอินทผลัมเป็นผลไม้ชนิดใหม่ที่มีการนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเฉพาะบางกลุ่มหรือผู้ที่มีความสนใจเท่านั้น โดยการบอกต่อๆ กันไปและมีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปลูกจากกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมด้วยกันและจากการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต (กลุ่มผู้ปลูกอินทผลัม, 2562) และในปัจจุบันได้มีการรวมกลุ่มสมาชิกอินทผลัมในเขตภาคตะวันตกและมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้เกษตรกรปลูกอินทผลัม โดยเรามีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเข้าไปให้ความรู้ต่างๆ คอยกำกับดูแลจนถึงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต ทำให้กลุ่มสมาชิกมีความเชื่อมั่นในการปลูกอินทผลัมและเรารับซื้อผลผลิตทั้งหมด มีกระบวนการคัดแยกแบ่งเกรดคุณภาพตั้งแต่เมล็ด ความหวานและการปลอดสารเคมี ทำให้เราต้องการคุณภาพเพราะเราจะการให้สินค้าของเราเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศด้วย ในส่วนของพวกเราได้รับมาตรฐานทางด้านอุตสาหกรรมด้วย ดังนั้นพวกเราจึงได้รวมตัวกันเปิดโรงงานแปรรูปผลผลิตอินทผลัมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ออกวางจำหน่ายแล้ว เช่น น้ำผลสดอินทผลัม น้ำอินทผลัมปั่น และอินทผลัมอบกรอบ เป็นต้น ในอนาคตพวกเรายังจะผลิตออกมาหลายชนิดอยู่ในช่วงเวลาของการพัฒนาและการวิจัยผลิตภัณฑ์อยู่ครับ (กลุ่มผู้ปลูกภาคตะวันออก, 2562)

2. ผลการการสร้างยุทธศาสตร์อินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดโครงสร้างการบริหารจัดการของสมาชิกอินทผลัม 2) ขาดเครือข่ายและการประสานงานของสมาชิกอินทผลัม 3) ขาดแหล่งรับซื้ออินทผลัมอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนให้แก่สมาชิกอินทผลัม 4) ขาดการพัฒนาและวิจัยอินทผลัมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 5) ขาดหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริม สนับสนุนการปลูกอินทผลัมอย่างแท้จริง 6) ขาดการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลผลิตอินทผลัมทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างทั่วถึง และ 7) ขาดแผนรองรับผลผลิต และ จุดแข็ง ได้แก่ 1) มีตลาดรับซื้ออินทผลัมในประเทศ 2) โรงงานแปรรูปผลผลิตอินทผลัม 3) มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมในการแปรรูป 4) ผลสดอินทผลัม 5) ตลาดมีความต้องการ 6) การท่องเที่ยวชุมชน 11) สินค้าทดแทนทางด้านการเกษตรและ 7) การรวมกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัม และสภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส ได้แก่ 1) การสร้างรายได้ในครัวเรือน 2) การส่งเสริม สนับสนุนของภาครัฐด้านนโยบายเกี่ยวกับอินทผลัม เช่น การแปรรูปผลผลิต ผลิตภัณฑ์ ราคาการตลาดและการจำหน่าย 3) การรวมกลุ่มสมาชิกในรูปแบบสมาคมเพื่อการเจรจาต่อรองผลผลิต 4) การส่งเสริม สนับสนุนการแปรรูปผลผลิตอินทผลัมในชุมชน 5) การส่งเสริม สนับสนุนผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานสากล 6) เป็นแหล่งการท่องเที่ยวชมสวนอินทผลัมชุมชนของแต่ละภูมิภาค 7) โรงงานแปรรูปอินทผลัมในประเทศไทย 8) ส่งเสริม สนับสนุนประชาชนปลูกอินทผลัม 9) เป็นที่ยอมรับด้านผลผลิตที่มี

คุณภาพ 10) ได้รับการส่งเสริมในการบริหารจัดการและดูแลด้านความมั่นคงของอินทผลัม 14) ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทางการค้า เพื่อให้ผลิตได้ตามมาตรฐาน อุปสรรค ได้แก่

- 1) การประสานงานระหว่างเครือข่าย 2) การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิชาการ 3) การลองถูกลองผิดของกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัม 4) การประชาสัมพันธ์ทางการตลาด 5) เครือข่ายทางการตลาดและจำหน่าย 6) การพัฒนาและวิจัยผลิตภัณฑ์ 7) การส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐ 8) ระบบการบริหารจัดการระหว่างกลุ่มยังไม่แน่นอน 9) การรวมกลุ่มอินทผลัมในแต่ละภูมิภาคเพื่อกำหนดราคาสินค้า การจำหน่าย การปลูกและการแปรรูปผลผลิตอินทผลัม และ 10) เอกสาร ข้อมูลวิธีการและช่องทางการจำหน่ายขาดความชัดเจน ผู้วิจัยได้พัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมโดยการนำมาจัดทำเป็นตาราง SWOT Matrix โดยการจับคู่ จุดอ่อน-โอกาส (WO) เป็นการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาอินทผลัมโดยใช้กลยุทธ์การพลิกตัว เพื่อจัดหรือแก้ไขจากจุดอ่อนภายในต่างๆ โดยพิจารณาจากโอกาสภายนอกที่เป็นผลดียุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอินทผลัม มี 33 กลยุทธ์ 2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนอินทผลัม มี 5 กลยุทธ์ 3) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมขององค์กรอินทผลัม มี 25 กลยุทธ์ 4) ยุทธศาสตร์มาตรฐานสากลอินทผลัม มี 8 กลยุทธ์ 5) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมืออินทผลัมภายในและภายนอกมี 11 กลยุทธ์ และ 6) ยุทธศาสตร์การสร้างแบรนด์อินทผลัม มี 3 กลยุทธ์

3. ผลการตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้น พบว่า

3.1 ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ยุทธศาสตร์การสร้างแบรนด์อินทผลัม ($\bar{X} = 4.65$) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนอินทผลัม ($\bar{X} = 4.52$) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอินทผลัม ($\bar{X} = 4.41$) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมขององค์กรอินทผลัม ($\bar{X} = 4.35$) ยุทธศาสตร์มาตรฐานสากลอินทผลัม ($\bar{X} = 4.35$) และยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมืออินทผลัมภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.22$)

3.2 ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอินทผลัม ($\bar{X} = 4.16$) ยุทธศาสตร์การสร้างแบรนด์อินทผลัม ($\bar{X} = 3.98$) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนอินทผลัม ($\bar{X} = 3.82$) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมขององค์กรอินทผลัม ($\bar{X} = 3.70$) ยุทธศาสตร์มาตรฐานสากลอินทผลัม ($\bar{X} = 3.58$) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมืออินทผลัมภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.24$)

การอภิปรายผล

1. บริบทสภาพการณ์ของอินทผลัมในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า อินทผลัมเป็นไม้ผลที่กำลังได้รับความนิยมในประเทศไทย ผลสุกมีรสชาติหวาน มีทั้งแบบผลสด ผลกึ่งแห้งและผลแห้ง อินทผลัมสามารถขยายพันธุ์ได้ด้วยการเพาะเมล็ดและเนื้อเยื่อ นำเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ ปี พ.ศ.2555 การปลูกอินทผลัม 2 ชนิด คือ กลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมชนิดเมล็ดและกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมชนิดเนื้อเยื่อ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ปลูกภาคตะวันตก ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การจัดจำหน่ายกลุ่มผู้ปลูกจะมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการท่องเที่ยวสวนเกษตรในช่วงของผลผลิตออกเดือนสิงหาคมถึงกันยายนของทุกปี

2. ผลการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัม โดยการวิเคราะห์จุดอ่อน ขาดโครงสร้างการบริหารจัดการของสมาชิกอินทผลัม ขาดเครือข่ายและการประสานงานของสมาชิกอินทผลัม จุดแข็ง มีตลาดรับซื้ออินทผลัมในประเทศ โรงงานแปรรูปผลผลิตอินทผลัม และการรวมกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมในการแปรรูป โอกาส การสร้างรายได้ในครัวเรือน การส่งเสริม สนับสนุนของภาครัฐด้านนโยบายเกี่ยวกับอินทผลัม และอุปสรรค การประสานงานระหว่างเครือข่าย การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิชาการ การลองถูกลองผิดของกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัม การประชาสัมพันธ์ทางการตลาด 5) เครือข่ายทางการตลาดและจำหน่าย จากนั้นนำมาร่างกลยุทธ์ ด้วยการจัดคู่ระหว่าง (จุดอ่อน/ โอกาส) เพื่อร่างกลยุทธ์

ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอินทผลัม 2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสวนอินทผลัม 3) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมขององค์กรอินทผลัม 4) ยุทธศาสตร์มาตรฐานสากลอินทผลัม 5) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมืออินทผลัมภายในและภายนอก และ 6) ยุทธศาสตร์การสร้างแบรนด์ ทั้งนี้เนื่องจากกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กรในปัจจุบัน เนื่องมาจากองค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมใน ดังนั้นการบริหารจัดการอินทผลัมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดจะต้องรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของอนาคตที่ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยน วิธีการบริหารงานให้ทันต่อสถานการณ์ สามารถกำหนดทิศทางของอินทผลัมในอนาคตได้อย่างชัดเจน เพื่อให้องค์กรอินทผลัมได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะได้นำกลยุทธ์ที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งการควบคุมยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทำให้องค์กรอินทผลัมบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงพาณิชย์ได้ร่วมมือกับหอการค้าจังหวัด นำร่องขับเคลื่อนพื้นที่ภาคตะวันออกในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จากนั้นจะนำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปดำเนินการต่อในแหล่งที่มีการผลิตผลไม้ทั้งประเทศ ขณะเดียวกันต้องพัฒนาผู้รวบรวมผลไม้เพื่อการส่งออกหรือล้ง คลังสินค้า ห้องเย็นและโลจิสติกส์ควบคู่กัน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงฐานการผลิต นำไปสู่ตลาดและผู้ค้าปลายทาง จะช่วยยกระดับอุตสาหกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มผลไม้ในประเทศ อย่างครบวงจรการผลิตในเชิงคุณภาพ ปริมาณ และความหลากหลาย โดยเฉพาะรสชาติ ถือเป็นจุดแข็งและความได้เปรียบในการสร้างความยั่งยืนให้กับเกษตรกร จึงเสนอจัดทำยุทธศาสตร์การค้าผลไม้ครบวงจร ภายใต้ 4 องค์กรประกอบสำคัญ ได้แก่ ผู้นำด้านการผลิต โดยยกระดับคุณภาพการผลิตทั้งสดและแปรรูปให้เป็นที่ยอมรับ ผู้นำด้านผลไม้ ผู้นำการเจาะตลาดในประเทศที่มีศักยภาพเป็นที่ต้องการผลไม้เมืองร้อน และต้องมีความแตกต่างในการทำให้ผลไม้เป็นสินค้ามีแบรนด์ ภายใต้ไทยแลนด์แบรนด์ และได้กำหนดยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตผลไม้เมืองร้อนสดและแปรรูปให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างและพัฒนาช่องทางการจำหน่ายและกระจายผลไม้ไทยให้มีการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะด้านการค้าและการลงทุนของผู้ประกอบการผลไม้ไทย ยุทธศาสตร์ที่ 4 ประชาสัมพันธ์สินค้าผลไม้เมืองร้อนของไทยให้เป็นที่ต้องการของตลาด และยังสอดคล้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย พ.ศ.2558-2562 โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาผลไม้เศรษฐกิจหลัก 7 ชนิด ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง ลำไย ลิ้นจี่ และมะม่วง ดำเนินการภายใต้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการการผลิต (2) การบริหารจัดการตลาด (3) การวิจัยและพัฒนา (4) พัฒนาการและเกษตรกร และ (5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์ศรีสิงห์พันธ์ (2551: 24) สุพานี สฤณีวานิช (2553: 9) ขวัญกมล ทิพย์มโนสิงห์ (2555: 14) Pearce & Robinson (2000: 3) Wheelen & Hunger (2002: 3) Thompson & Strickland (2003: 6); ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างยุทธศาสตร์ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยพิจารณาจากจุดแข็ง และจุดอ่อนภายในองค์กรและโอกาส และอุปสรรคจากภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยเงื่อนไข ที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุความสำเร็จขององค์กรทั้งในระยะเวลาที่ผ่านมาและในอนาคต การกำหนดทิศทางขององค์กรเพื่อสร้างยุทธศาสตร์

3. ผลการตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้น พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการปลูกอินทผลัมในประเทศไทยยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับสินค้าทางการเกษตรและยังไม่มีการวิจัยหรือการศึกษา ค้นคว้าอย่างเป็นระบบจากการศึกษาในครั้งนี้ จึงทำให้ผลการยืนยันยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทยมีความเหมาะสมและเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

- 1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย** กลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นไปใช้หรือเป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ผลการวิจัยพบว่าควรมีการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาอินทผลัมอย่างยั่งยืนในประเทศไทยไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อผลักดันให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริม สนับสนุนอย่างครบวงจรให้กับกลุ่มผู้ปลูกอินทผลัมให้ประสบความสำเร็จต่อไป
- 3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป**
 - 3.1 ควรมีการศึกษาการส่งออกอินทผลัมในต่างประเทศ
 - 3.2 ควรมีการศึกษาขนาดตลาดอินทผลัมในประเทศไทยอย่างยั่งยืน
 - 3.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวอินทผลัมในประเทศไทยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพาณิชย์. 2561. ยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย พ.ศ.2558-2562. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี. กระทรวงมหาดไทย. 2549. แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ขวัญกมล ทิพย์มโนสิงห์. 2555. "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนายุติการมีชีวิตโดยไม่ขอรับการรักษา." บทบัณฑิตย 68 (4): 186-206.
- คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ. 2551. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2551-2554 และแผนปฏิบัติการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ.2551-2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ฉัตยาพร เสมอใจ และ จูตินันท์ วารวิณิช. 2551. หลักการตลาด. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชมรมศูนย์ส่งเสริมการปลูกอินทผลัมไทย. 2550. การปลูกอินทผลัม สืบค้นจาก <http://www.datepalmthailand.com/>.
- นภดล พูลสวัสดิ์. 2551. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญนชม ศรีสะอาด. 2555. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2542. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เจริญดีการพิมพ์.
- ปิ่นรส มาลากุล ณ อยุธยา. 2551. การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พงษ์ธร สิงห์พันธ์. 2551. ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาวิตร์ มีจ้อยและพิชัย สุรพร ไพบูลย์. 2551. โครงการการพัฒนาทางเลือกระบบเกษตรที่เหมาะสมเพื่อทดแทนการปลูกข้าวโพดบนพื้นที่ลาดชัน โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมของจังหวัดน่าน รายงานการวิจัยเครือข่ายวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุพรรณิ อินทร์แก้ว. 2550. การตลาดธุรกิจบริการเฉพาะอย่าง. กรุงเทพฯ: ธนาเอ็กเพรส.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. 2553. การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา | ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1-11.**

กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

อานัฐ ตันโซ. 2550. **ระบบเกษตรในประเทศไทย: การเกษตรแผนปัจจุบันหรือเกษตรเคมี.** สืบค้นจาก

<http://www.abc.rid.go.th>.

Certo, S. & Peter, J. 1991. **Strategic Management: Concept and Applications.** New York: MacGraw-Hill.

David, F. 1997. **Strategy Management Concept & Cases.** New York: Macmillan.

Dess, G. & Miller, A. 1993. **Strategy Management.** Singapore: McGraw-Hill.

Jitsanguan, T. & Sootsukon, B. 2003. **Implication of Diversification of Agricultural Sector on Sustainable Agriculture Development in Thailand.** Bangkok: Department of Agricultural and Resource Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University.

Kotler, P. & Murphy, P. 1997. "Strategic planning for higher education." **Journal of Higher Education** 52 (5): 470-489.

Kotler, P. 2000. **Marketing Management "The Millennium Edition".** New Jersey: Prentice Hall.

Maassen, P. & Van Vught, F. 1992. "Strategic planning." in **The Encyclopedia of Higher Education. Volume 2: Analytical Perspectives.** Oxford: Pergamum Press, pp. 1483-1494.

Peterson, E. & Plowman, G. 1980. **Business organization and management.** Illinois: Irwin.

Thompson, A. & Strickland, A. 2003. **Strategic Management: Concepts and Cases.** New York: McGraw-Hill.

Wheelen, T. & Hunger, J. 2002. **Strategic Management and Business Policy.** 11st ed. New Jersey: Prentice Hall.